

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/22/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6717209962
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 02. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2020:6717209962.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a členov senátu JUDr. Ivce Hanuskovej a JUDr. Alexandra Mojša v spore žalobcu J. S., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom XXX XX B. E., B. XX, toho času XXX XX D., G. XXX/X, zastúpeného združením ZASTAVME ÚŽERU - Občianske združenie na právnu ochranu občana a finančného spotrebiteľa, so sídlom 018 41 Dubnica nad Váhom, Pod Hájom 1367/169-44, IČO: 51 255 022, proti žalovanému J. Z., a. s., so sídlom XXX XX I., S. M. 7, U.: XX XXX XXX, zastúpeného JUDr. Alanom Strelákom, advokátom, Advokátska kancelária 811 01 Bratislava, Na vříšku 12, o zaplataenie 1.193,70 € a o zaplataenie finančného zadostúčinenia vo výške 1.000,- €, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 11Csp/131/2017-187 zo dňa 26. 10. 2018, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu v časti výroku o zamietnutí žaloby o zaplataenie sumy 701,84 € potvrdzuje.
- II. Vo zvyšku rozsudok zrušuje a v tomto rozsahu vec vracia okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zaviazať žalovaného na zaplataenie sumy 1.193,70 € z titulu bezdôvodného obohatenia a nahradenia primeraného finančného zadostúčinenia vo výške 1.000,- € na tom základe, že so žalovaným uzavrel dňa 30. 09. 2014 zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. D na sumu 500,- €, dňa XX. XX. XXXX Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. D na 500,- €, dňa XX. XX. XXXX Zmluvu o spotrebiteľskom úvere č. XXXXXXXXXX na 400,- € a neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy bola ďalšia zmluva o spotrebiteľskom úvere č. K na základe ktorej sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi spotrebiteľský úver vo výške 160,- €. Dlžník sa zaviazal poskytnuté finančné prostriedky vrátiť a zaplatiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom. Žalovaný titulom úverovej zmluvy D žalobcovi vrátil sumu 855,34 €, pričom fyzicky mal vyplatených v hotovosti len 408,50 €, a preto úver preplatil o 446,84 €. Na základe úverovej zmluvy č. D vrátil žalovanému sumu 828,54 €, pričom fyzicky mal vyplatených v hotovosti len 408,- € a úver preto preplatil o 420,54 €. Titulom ďalšieho úveru žalovanému vrátil sumu 726,32 €, a teda úver preplatil o 326,32 €. Súčasťou zmluvy o úvere č. D bola aj Zmluva o poskytovaní finančných služieb uzavretá podľa § 51 OZ so spoločnosťou L. SK, s. r. o. I., v ktorej sa prijímateľ zaviazal za poskytnuté finančné služby zaplatiť poskytovateľovi odmenu v prípade objednávky služby výber a doručenie finančných prostriedkov je odmena za túto službu vo výške 6,- € splatná jednorazovo pri doručení finančných prostriedkov prijímateľovi. Odmena za službu osobné inkaso platieb splátok úveru vo výške 249,- € je splatná v pravidelných troch mesačných splátkach vo výške 83,- €.

2. Okresný súd po vykonanom dokazovaní žalobu zamietol v celom rozsahu a so žalobcom predložených listinných dôkazov zistil nasledovný skutkový stav:

- Na základe Úverovej zmluvy č. D zo dňa 30. 09. 2014 mala byť poskytnutá žalobcovi suma 500,- €, v hotovosti mu bolo vyplatených 408,50 €, pre žalovaného uhradil sumu 600,34 € a pre L. SK, s. r. o. sumu 255,- €. Preplatil tým pre J. Z., a. s. sumu 191,84 € a pre L. SK, s. r. o. sumu 255,- €.

- Na základe Úverovej zmluvy č. D zo dňa 24. 07. 2015 bola žalobcovi poskytnutá suma 500,- €, v ktorej mu bolo vyplatených v hotovosti 408,50 €, žalobca pre žalovaného uhradil sumu 573,54 € a pre L. SK, s. r. o. sumu 255,- €. Pre J. Z., a. s. žalobca preplatil 165,04 € a pre L. SK, s. r. o. 255,- €.

- Na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 30. 06. 2016 bola žalobcovi poskytnutá suma 400,- € prevodom na účet žalobcu, žalobca uhradil celkovo sumu 556,30 €, z čoho pre J. Z., a. s. 156,30 €.

- Na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 30. 06. 2016 bola žalobcovi poskytnutá suma 160,- € prevodom na jeho účet, žalobca uhradil pre J. Z., a. s. sumu 179,10 €, a teda žalobca preplatil sumu 19,10 €.

3. Okresný súd vec právne posúdil podľa ust. § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 až 6, § 54 ods. 1, 2, § 451 ods. 1, 2, § 107 ods. 1 a 2 OZ, § 9 ods. 1, 2, § 11 ods. 1 písm. a/ až g/ zák. č. 129/2010 Z. z. a dospel k nasledovným právnym záverom:

4. Okresný súd čiastočné plnenie žalobcu v sume 2 x po 255,- €, spolu 510,- € považoval za platbu pre spoločnosť L. SK, s. r. o. I., ktorá skutočnosť medzi stranami ani nebola sporná, žalobca však žaloval žalovaného J. Z., a. s. o vydanie bezdôvodného obohatenia, a nie aj spoločnosť L. SK, s. r. o., ktorá nie je sporovou stranou v tomto spore. Žalovaný J. Z., a. s. preto v časti konania o zaplatenie 510,- € nie je pasívne legitimovaným subjektom.

5. Pokiaľ ide o časť žalovanej istiny vo výške 191,84 € z dôvodu úhrad titulom Úverovej zmluvy č. D (žalobcovi bolo vyplatených 408,50 €, žalobca zaplatil 600,34 €, a teda žalobca preplatil sumu 191,84 €) považoval okresný súd nárok žalobcu za premlčaný. K úhrade poslednej splátky úveru zo zmluvy č. K320142790 došlo 16. 05. 2015, preto dňa 17. 06. 2015 začala plynúť subjektívna premlčacia doba žalobcovi na uplatnenie sumy prípadného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Žaloba bola podaná na súde až 17. 07. 2017. Žalovaný namietol v tejto časti premlčanie dlhu a pre jeho premlčanie okresný súd žalobu v tejto časti taktiež zamietol. Zo žalovanej sumy zostáva predmetom sporu ešte suma 495,86 €, ktorá suma predstavovala tzv. preplatenú sumu oproti istinám, ktoré si žalobca od žalovaného na základe vyššie uvedených úverových zmlúv požičal.

6. Okresný súd posudzoval v súdnej veci bezúročnosť a bezpoplatkovosť vyššie uvedených Úverových zmlúv č. D zo dňa 24. XX. XXXX, č. XXXXXXXXXXXX zo dňa XX. XX. XXXX a č. K zo dňa 30. XX. XXXX a dospel k právnemu záveru, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere nie je potrebné uvádzať termín, resp. dátum každej jednotlivej splátky úveru s poukazom na záver bodu 50. odôvodnenia rozsudku Súdneho dvora EÚ zo dňa 09. 11. 2016 vo veci Home Credit c/a Klára Bíroová sp. zn. C-42/15. Mal za to, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere nemusí byť uvedený nutne iba konkrétny dátum konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru, keď konečná splatnosť môže byť jednoznačne určiteľná - vypočítateľný dátum splatnosti poslednej mesačnej splátky. V tomto smere poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/795/2014 zo dňa 26. 08. 2016 a rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co/31/2014 zo dňa 21. 02. 2017. V úverových zmluvách bol jednoznačne uvedený počet a boli uvedené aj termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, žalobcovi bola známa výška splátok, ich počet a aj lehota splatnosti, bolo v nich dokonca uvedené aj aké percento z ktorej splátky sa zaúčtuje na splácanie istiny, na splácanie úrokov a prípadne na splácanie poplatkov. Zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva, ani nevyplývalo, že zmluva o spotrebiteľskom úvere musí byť presne uvedená výška splátky istiny, výška splátky úroku a výška splátky poplatkov. Podľa názoru okresného súdu uzavreté úverové zmluvy majú všetky podstatné náležitosti podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov. Na základe toho súd úverové zmluvy v súdnej veci nepovažoval za bezúročné a bez poplatkové, a preto žalobu v plnom rozsahu zamietol.

7. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa zásady úspechu v konaní § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, 2 CSP.

8. Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej 15-dňovej lehote (§ 362 ods. 1 veta prvá CSP) odvolanie žalobca.

9. Odvolanie podal z dôvodu, že súd prvej inštancie dospel v konaní nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietal, že súd v bode 27 dôvodov rozsudku uviedol, že žalobca žiadal žalobu v plnom rozsahu zamietnuť a takéto odôvodnenie sa prebija a je zjavne zmätočné. Namietal, že v Zmluve o spotrebiteľskom úvere č. D zo dňa 30. XX. XXXX nebola jasne a určite vymedzená sadzba úroku, od ktorého sa mali odvíjať jednotlivé splátky, keď bola uvedená len výška úroku vo výške 20 % a servisný poplatok vo výške 9 % z istiny. Výška úroku odmeny za prenechanie peňažných prostriedkov vo forme úroku a servisného poplatku odporuje dobrým mravom. Súd riadne neskúmal úverové zmluvy, inak by zistil, že tieto neobsahujú ročnú úrokovú sadzbu, i keď v zmluve je uvedené, že úver je poskytnutý za odplatu a úrok vo výške 20 % z istiny, avšak výška úrokovej sadzby nie je žiadnym spôsobom vyčíslená, a teda z obsahu zmluvy nie je možné zistiť, v akej výške veriteľ požaduje odplatu a aká je výška úrokovej sadzby. Pokiaľ je v zmluvách uvedené, že ročná úroková sadzba činí 20 % z istiny za každý rok splácania úveru, čo je však v rozpore s údajom uvedeným na prednej strane zmluvy, podľa ktorého je úver poskytnutý za odplatu a úrok vo výške 20 % z istiny, a teda uvedených 20 % z istiny by malo zahŕňať nielen úrok, ale aj odplatu za poskytnutie úveru a v tom prípade nie je jasné, koľko z uvedených 20 % z istiny činí samotný úrok. Rovnako absolútny je aj údaj o RPMN v zmysle ust. § 9 bod 2 písm. j/. RPMN je stanovená až v Štandardných európskych informáciách pod bodom 3/, a to vo výške 50,22 %, pričom sa opäť nejedná o ročnú mieru nákladov, aj mieru nákladov za 13 mesiacov. Dôsledkom porušenia tejto povinnosti v zmysle ust. § 11 ods. 1 písm. a/ citovaného zákona je, že sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Žalobca namietal aj výplatu finančných prostriedkov bezhotovostným prevodom na jeho bankový účet. Nestotožnil sa ani s právnym záverom okresného súdu, že žalobca mal už pri podpise úverovej zmluvy vedomosť o tom, kto je veriteľom zo zmluvy a o tom, komu a kedy jednotlivé splátky úveru spláca. Poukázal na to, že v ust. § 107 ods. 1 a 2 OZ je zakotvená kombinovaná premlčacia doba, t. j. subjektívna a objektívna. Pre posúdenie začiatku plynutia objektívnej premlčacej doby je irelevantné, kedy a či vôbec sa stal nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia splatným. Do podania žaloby neuplynula trojročná objektívna premlčacia doba. Subjektívna premlčacia doba je limitovaná objektívnou premlčacou dobou, t. j. môže plynúť len v rámci objektívnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o aplikáciu 10-ročnej premlčacej doby v zmysle § 107 ods. 2 OZ, okresný súd sa s týmto tvrdením nevysporiadal. Ďalej žalobca tvrdil, že ust. § 9 ods. 2 a § 11 zák. č. 129/2010 Z. z. nadobudli účinnosť 11. 06. 2010 a aj súdy už viac rokov konštantne judikovali, že v prípade absencie vymedzených zákonných náležitostí v zmluve o spotrebiteľskom úvere sa považuje úver za bezúročný a bez poplatkov. Akýkoľvek eurokonformný výklad predmetných zákonných ustanovení by bol potom v priamom rozpore so zákonom, nahrádzal by výslovné znenie zákona, čo je neprípustné. Ďalej žalobca tvrdil, že samotné uzavretie zmluvy o poskytovaní finančných služieb bez zmluvy o spotrebiteľskom úvere je nemožné. Predmetom servisu na základe zmluvy má byť služba veriteľa voči dlžníkovi vo forme poskytovania konzultačných a nadštandardných služieb. Za túto službu sa podľa zmluvy žalobca zaviazal zaplatiť poskytovateľovi odmenu prevyšujúcu odplatu uvedenú v zmluve o spotrebiteľskom úvere, a to aj s pripočítaním úroku. Z obsahu tejto zmluvy je zrejmé, že bola uzavretá výlučne v súvislosti s úverovou zmluvou. Podľa názoru žalobcu ide preto o závislú zmluvu na príslušnej úverovej zmluve. Hoci táto služba nie je povinná, mnohé súdy za celú svoju činnosť nezistili ani jediného dlžníka, ktorý by si takúto službu zvolil vedome, dobrovoľne a dlžník mal minimálne vedomosť o tejto službe. Ak doplnková služba neprináša pre dlžníka viac výhod, prípadne výhody nezodpovedajú reálne odplate za službu, samotné ponúkание takejto služby predstavuje nekalú obchodnú praktiku. Rozsudok okresného súdu žiadal zmeniť a žalobe vyhovieť, alebo zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

10. Písomné vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

11. Krajský súd ako súd odvolací (34 CSP) odvolanie prejednal viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 CSP) bez nariadenia pojednávania na prejednanie odvolania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) a rozsudok okresného súdu sčasti podľa ust. § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil a sčasti podľa ust. § 389 ods. 1 písm. c/ OSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP) z nasledovných dôvodov:

12. Pokiaľ ide o časť nároku žalobcu na zaplatenie sumy 191,84 € a sumy 510,- € (2 x 255,- €), okresný súd správne žalobu zamietol. Pri rozhodovaní o tejto časti nároku okresný súd vec správne právne posúdil na základe zisteného skutkového stavu veci, o premlčaní nároku na zaplatenie sumy 191,84 € okresný súd správne rozhodol podľa § 107 ods. 1 a 2 OZ, keď nárok žalobcu považoval za premlčaný z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby. Nebol dôvod prihliadať na objektívnu premlčaciu lehotu

v tejto dobe, keď v rámci nej uplynula subjektívna dvojročná lehota tak, ako to uviedol súd prvej inštancie a s týmto jeho názorom sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Z obsahu spisu nevyplýva, že by boli splnené podmienky, na základe ktorých by premlčacia doba uplynula za 10 rokov odo dňa, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo.

13. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na zaplatenie sumy 2 x 255,- €, okresný súd taktiež v dôvodoch napadnutého rozsudku jasne a stručne vysvetlil, z akého dôvodu nepovažoval nárok žalobcu za daný. Žalovaný, pokiaľ ide o túto časť nároku, nie je pasívne vecne legitimovanou osobou, keďže žalobca tieto sumy uhradil tretej osobe, a to spoločnosti L., s. r. o. na základe medzi nimi uzavretých zmlúv o poskytovaní finančných služieb. Z uvedeného dôvodu potom nebol daný dôvod ani na to, aby okresný súd posudzoval platnosť či neplatnosť zmlúv o poskytovaní finančných služieb uzavretých medzi žalobcom a spoločnosťou L. SK, s. r. o. Aj v tejto časti potom okresný súd správne žalobu zamietol.

14. Okresný súd nárok žalobcu na zaplatenie sumy 495,96 € zamietol z dôvodu, že Úverové zmluvy č. D zo dňa XX. XX. XXXX, č. XXXXXXXXX zo dňa XX. XX. XXXX a č. K zo dňa XX. XX. XXXX nepovažoval za zmluvy, ktoré by boli bezúročné a bez poplatkov z dôvodu, že v úverových zmluvách bol jednoznačne uvedený počet a aj termíny splátok istiny, úrokov a iných poplatkov. Súd len stroho skonštatoval, že uzavreté úverové zmluvy majú všetky podstatné náležitosti podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z. Okresný súd sa nevysporiadal v konaní s tvrdeniami žalobcu, že v predmetných úverových zmluvách nie je uvedená skutočná RPMN, ktorá priemernú RPMN výrazne prekračuje. RPMN je podľa názoru žalobcu v zmluve uvedená nesprávne, pretože je uvedená ako miera nákladov za 13 mesiacov a nie ako ročná miera nákladov a v RPMN nie sú zahrnuté náklady spojené „s finančnou službou“, ktoré celý úver podstatným spôsobom navýšili (viď bod 7 dôvodov napadnutého rozsudku). Vzhľadom na uvedené skutočnosti je potom rozsudok okresného súdu v tejto časti nepreskúmateľný a je nepreskúmateľný aj v časti, v ktorej okresný súd zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal finančného zadosťučinenia vo výške 1.000,- €, pretože rozsudok ohľadom tohto nároku žalobcu neobsahuje absolútne žiadne odôvodnenie. Je síce možné dedukovať, že okresný súd žalobu v tejto časti zamietol z dôvodu, že nepovažoval nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia za daný, z rozsudku však táto skutočnosť nevyplýva.

15. Úlohou okresného súdu bude v ďalšom konaní znovu posúdiť existenciu podstatných náležitostí úverových zmlúv, a to najmä náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ zák. č. 129/2010 Z. z. a posúdiť ďalej dôvodnosť či nedôvodnosť nároku žalobcu aj na finančné zadosťučinenie. Len z dôvodu hospodárnosti odvolací súd dodáva, že sa stotožňuje s právnym názorom okresného súdu, že v zmluve o spotrebiteľskom úvere nie je potrebné uvádzať termín, resp. dátum každej jednotlivej splátky úveru a v tomto smere poukazuje na dôvody rozsudku okresného súdu, s ktorými sa v celom rozsahu stotožňuje.

16. Keďže rozsudok okresného súdu bol čiastočne zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, v zmysle ust. § 396 ods. 3 CSP o náhrade trov konania rozhodne súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.
Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).